

Metsäsäätelyn uudet suunnat - Metsäalan arvoketjut EU:n metsäkatoasetuksessa ja asetuksen suhde perinteiseen metsäsäätelyyn ja yritysvastuuseen

Minna Pappila
Erikoistutkija

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute

Esityksen sisältö

- Vanha metsäsääntely: lait ja soft law/yritysvastuu
- EU-sääntelyn ”uusi aalto”
- Metsäkatoasetuksesta tarkemmin
- Asetuksen suhde metsäsertifiointiin
- Johtopäätökset

Metsäsäätely ennen uusimpia EU-säädöksiä

Metsien käyttöä koskeva lainsäädäntö

- **Metsälaki**
- Asetus metsien kestävästä hoidosta ja käytöstä
- Metsätuholaki
- Rahoituslaki (Kemera/Metka)
- Muu ympäristöoikeus: LSL tietyiltä osin, vesilaki & metsäojat
- **EU:n puutavara-asetus (EU) 995/2010 (EUTR)**

Soft law & yritysvastuu

- **Metsäsertifiointi**
 - Metsänhoidon sertifiointi
 - Alkuperäketjun sertifiointi
- Hyvän metsänhoidon suositukset (Tapion)
- Metsäyhtiöiden ja metsähallituksen omat ohjeet ym.

Esimerkkinä *luontoarvojen huomiointi* osana metsäsektorin yritysvastuuta & lainsäädäntöä

- Lainsäädännöstä huolimatta luontoarvojen huomiointi on pitkälti vapaaehtoisuuden ja itsesääntelyn varassa (esim. säästöpuut, vesistöjen suojavyöhykkeet, uhanalaisten lajien huomiointi)
 - PEFC (90 % metsäalasta) (*minimitaso*)
 - FSC (10 % metsäalasta)
 - Metsänhoitosuositukset (Tapio)
 - Metsähallituksen ja metsäyhtiöiden omat ohjeet (Hakkuuohjeita, mm. pesimäaikaiset hakkuut, tekopökkelöt)
- EU-oikeuden vaikutukset ennen nykyistä 'uutta aaltoa':
 - Luonto- (ja lintu)direktiivit
 - (Vesipuitedirektiivi)
 - EU:n puutavara-asetus (2010): laillisuusvaatimus & alkuperä tiedettävä

EU-sääntelyn ”uusi aalto” ja sen vaikutus metsäsääntelyyn

- Green Deal, biodiversiteettistrategia (2020), metsästrategia (2022)
- Taksonomiasääntelyn epäsuorat vaikutukset
- **Ennallistamisasetusehdotus**
 - Komissio 2022
 - Parlamentti 2023: metsien osalta:
 - Yleiset ennallistamisvelvoitteet + yleisten metsälintukantojen paraneva kehitys
 - Jäsenvaltioiden tulee valita *kolme* seuraavista kriteereistä ja saavuttaa näiden osalta paraneva suuntaus: a) eri-ikäisrakenteisten metsien määrä, b) metsien kytkeytyneisyys, c) orgaanisen hiilen varaston suuruus, d) kotoperäisten puulajien dominoivien metsien määrä sekä e) puulajien monipuolisuus (art. 10) → lainsäädäntö / soft law?
- **Metsäkatoasetus**
- EU:n toimivalta vs. metsäasiat

EU:n metsäkatoasetus (EU) 2023/1115 (EUDR)

- Voimaan 29.6.2023, 18-24 kk siirtymäaika
- Koskee EU:n sisällä tuotettuja että EU:n alueelle tuotuja raaka-aineita ja tuotteita: nautaeläimet, kaakao, kahvi, öljypalmu, soija ja **puu**
- Tavoitteena minimoida unionin vaikutus metsäkatoon ja metsien tilan heikkenemiseen maailmanlaajuisesti
- Asetuksen mukaista metsäkatoa tapahtuu esim., kun metsää raivataan pysyvästi maatalouskäyttöön ja raivauksen jälkeen alueella tuotetaan esim. soijaa

Metsäkatoasetus & *due diligence*

- Raaka-aineen alkuperästä on annettava '***asianmukaista huolellisuutta***' (***due diligence***) ***koskeva vakuutus*** tietojärjestelmään
- Komissio luokittelee maat/alueet suuren, keskimääräisen ja alhaisen riskin maihin
 - Alhainen riski: mm. yksinkertaisempi **asianmukaisen huolellisuuden järjestelmä** (kerättävä alkuperätieto, mutta ei ole erikseen arvioitava riskejä)
 - Keskimääräinen/korkea riski: lisäksi ennen markkinoille saattamista mm. kartoitettava riskit (mm. ihmisoikeusloukkauriskit huomioon)
- komissiolta referenssinumero, joka liitetään tuote-erään → lopputuotteen alkuperä voidaan paikantaa
 - Suomessa yli 100 000 metsänhakkuuilmoitusta vuosittain → jokaiselle referenssinumero seurantaa varten

EU:hun saa tuoda vain tuotteita, jotka eivät ole aiheuttaneet metsäkatoa

Asetuksessa tarkoitetaan 'metsäkadon aiheuttamattomuudella',

(a) on tuotettu maalla, joka ei ole ollut metsäkadon kohteena 31 päivän joulukuuta 2020 jälkeen, ja

(b) että puu on korjattu metsästä aiheuttamatta metsien tilan heikkenemistä 31 päivän joulukuuta 2020 jälkeen;

'Metsien tilan heikkenemisellä' tarkoitetaan metsäpinta-alan rakenteellisia muutoksia, jotka toteutetaan

- muuntamalla ikimetsiä tai luontaisesti uudistuvia metsiä plantaaseiksi tai muuksi puustoiseksi maaksi; tai
- muuntamalla ikimetsiä viljelymetsiksi;

Mitä uutta EUTR → EUDR

Puutavara-asetus EUTR

- Edellyttää puun laillisuuden varmistamista
 - Noudatettava tuontimaan metsä- ja luonnonsuojelu- ja muuta ympäristösäätelyä
 - Puukorjuuoikeudet, maksut, jne.
- Puun alkuperä tiedettävä

Metsäkatoasetus EUDR

1. Ei aiheuta metsäkatoa (ml. metsän tilan heikkeneminen)
2. Laillisuus (2 art. tuotantomaan asiaa koskeva lainsäädäntö)
 - metsä- ja luonnonsuojelusäätely
 - Verolainsäädäntö yms.
 - Kv. Ihmisoikeudet
 - FPIC eli vapaan ja tietoon perustuvan ennakkosuostumuksen periaate (YK:n alkup.kansajulistus)
 - Työlainsäädäntö yms.
3. DD: Alkuperä tarkemmin (sijainti, ajankohta, seurantanumero metsästä lopputuotteeseen)

*Suomen turvemaiden raivaaminen pelloksi?
Vanhojen metsien hakkuut vs. metsän heikentäminen?
Saamelaiset & metsänhakkuut?*

Metsäsertifiointi & metsäkatoasetus

- Sertifiointi ei yksinään riitä asetuksen vaatimusten täyttämiseen
 - FSC & PEFC täyttävät osan asetuksen vaatimuksista (mm. laillisuuden vaatimus tietyiltä osin)
- FSC:
 - Määritelmä metsän raivaamisesta (forest conversion) muutetaan EUDR:n mukaiseksi
 - FSC aikoo parantaa paikannusta
 - Lohkoketjujärjestelmä (blockchain) suunnitteilla: takaisi seurannan kaikissa vaiheissa
- PEFC:
 - parannettavaa: ihmisoikeudet, alkuperän tarkka sijainti & seuranta, metsäkadon määritelmän täyttäminen

Kiitos!

Lopuksi

- Metsäkatoasetus
 - tiukentaa alkuperän seurantaa & vähentää metsäkatoa
 - Ihmisoikeudet + FPIC uutena
 - Ei yksinään turvaa metsänhakkuiden kestävyttä, jos ei alkuperämaan lainsäädäntö sitä turvaa
- Tarvitaan edelleen keinoja *turvata* ja *osoittaa* myös metsänhakkuiden ekologinen kestävyys
 - Kansallinen lainsäädäntö
 - PEFC & FSC & muu yritysvastuu